

2015

‘Antipestprotocol’

of protocol tegen ongewenst gedrag op Nuborgh College Veluvine

December 2015

**Antipestprotocol
of
Protocol tegen ongewenst gedrag**

Nuborgh College Veluvine
September 2016

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	
Vraag & antwoord.....	
Werken vanuit visie met een missie.....	
Vanuit het beleidsplan Agressie, geweld en Seksuele intimidatie.....	
I Gedragscode 'voorkomen ongewenst seksueel gedrag'.....	
II Gedragscode 'voorkomen van discriminatie'.....	
III Gedragscode 'voorkomen van pesten'.....	
Regels t.a.v. pesten door personeel onderling.....	
Definities en begrippen.....	

1. Partijen bij een pestprobleem
2. Stroomdiagram
3. Preventieve aanpak
4. Curatieve aanpak
5. No blame methode
6. Instanties
7. Literatuurlijst & Bronnen

Voorwoord

Het Nuborgh College is een brede scholengemeenschap voor vmbo, havo en vwo waar iedereen welkom is. Waar we aandacht, respect en zorg hebben voor elkaar. In een kleinschalige omgeving, zodat elke leerling zich veilig, geborgen en thuis kan voelen. Zo werken we samen aan de toekomst van onze leerlingen. ‘Oog voor elkaar oog voor de toekomst!’

Vanuit de visie van de school, die de christelijke waarden en normen onderschrijft, heeft ieder mens een verantwoordelijkheid voor anderen. De naastenliefde vormt de basis voor docenten op de school om leerlingen te begeleiden en voor te bereiden op de toekomst.

“Pesten” is in strijd met onze uitgangspunten en past daarom niet op het Nuborgh College Veluvine.

Dit pestprotocol is geschreven voor de leerlingen, ouders en medewerkers van het Nuborgh College Veluvine. Het geeft het beleid weer van de school ten aanzien van “pesten”. Het is een praktische uitwerking van het beleid dat zichtbaar is op locatie Veluvine in Nunspeet. Vanuit het beleidsplan ‘agressie, geweld en seksuele intimidatie’ zijn diverse bijlages geraadpleegd en delen opgenomen in dit zogenoemde antipestprotocol.

Het “antipestbeleid” is helaas de afgelopen jaren steeds actueler geworden. Er is gemeend om naar aanleiding van die actualiteiten een protocol op te stellen voor de komende jaren. Er wordt naast de uitwerking van de visie en missie van het Nuborgh College Veluvine op het inhoudelijke aspect “pesten” ingegaan. Het hoofddoel van het protocol is het voorkomen en bestrijden van pesten door alle betrokkenen duidelijkheid te geven over ieders rol. Daarnaast heeft dit protocol een informatieve en verwijzende functie.

Zorg coördinaat Veluvine
September 2015

Vraag & antwoord

Het is prettig om te weten hoe er op school wordt omgegaan met pesten. En ook om te weten wat uw rol hierbij kan zijn als ouder, wanneer uw kind op school met pesten te maken krijgt. Afspraken hierover worden vastgelegd in een pestprotocol.

Wat is een pestprotocol?

Een pestprotocol is een handelingsplan voor de school. Hierin wordt vastgelegd welke stappen de school gaat zetten in het geval van pesten: Met wie wordt er gepraat, wie zijn daarbij, en wat is de volgende stap.

Waarom is een pestprotocol belangrijk?

Een pestprotocol geeft kinderen, leerkrachten en ouders duidelijkheid over hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Door het protocol te volgen ontstaat een samenwerking tussen leerkracht, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders. Deze vorm van samenwerken wordt de vijfsporenaanpak genoemd. Daarbij worden gebeurtenissen die te maken hebben met de peestsituatie vastgelegd, zodat het verloop gevolgd kan worden. Hierdoor ontstaat helderheid voor alle partijen. Het feit dat de school er beleid op gemaakt heeft, geeft aan dat de school onderkent dat pesten een probleem is en dat het niet gedoogd wordt. Wanneer zij vervolgens direct optreedt wanneer er sprake is van pesten, is het voor de pesters duidelijk dat wat ze doen risico met zich meebrengt.

Hoe zorgt school ervoor dat een pestprotocol zinvol is en blijft?

Het pestprotocol moet schoolbreed gedragen worden. Het is daarom belangrijk dat dit protocol levend blijft op school, zodat het niet alleen een papiertje is waar niemand ooit naar om kijkt. Merk je als ouder dat het niet leeft, vraag hiervoor dan op school aandacht. Je mag er informatie over verwachten op een ouderavond, op de website of in nieuwsbrieven van de mentor. Merk je dat je kind niet weet hoe op school wordt omgegaan met pesten? Dan is het goed op school te vragen hoe kinderen op de hoogte worden gebracht van het beleid rond pesten.

Wat wordt er vaak opgenomen in een pestprotocol?

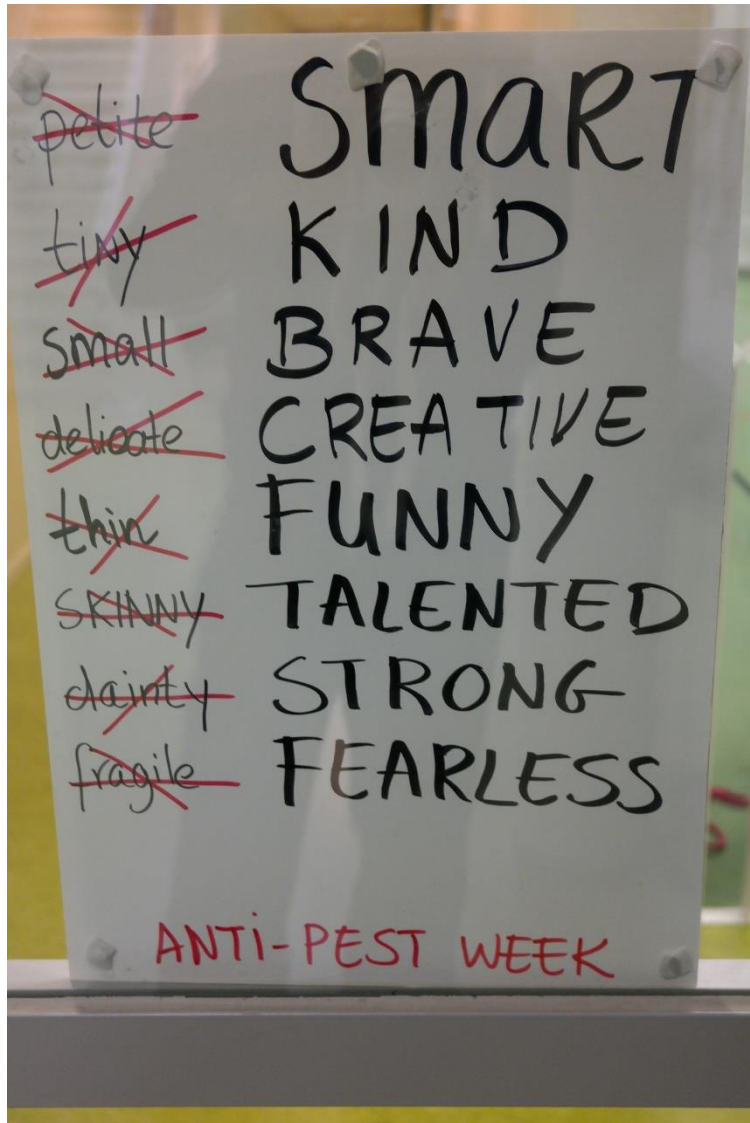
Hoe ziet dat er nu uit, een pestprotocol? Voorbeelden van wat je hierin kunt vinden zijn:

- Uitleg over het belang van een pestprotocol.
- Wat zijn uitgangspunten van de school als het over pesten gaat? Bijvoorbeeld: pesten is een probleem, school heeft een inspanningsverplichting, wij willen alert zijn op pestgedrag en actie ondernemen, kinderen moeten leren om met elkaar om te gaan, als er gepest wordt volgen we de procedures van het protocol, etc.
- Wat wordt onder pesten verstaan?
- Uitleg van verschillende rollen bij pesten.
- Wat zijn signalen voor een peestsituatie?
- Wat doet school aan preventie?
- Hoe zet de school het sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem in bij de aanpak van pesten?
- Welke methode heeft de school voor sociaal-emotionele ontwikkeling?
- Hoe wordt dagelijks aandacht gegeven aan een positief klimaat?
- Welke omgangsregels zijn er en hoe worden die levend gehouden?
- Welke stappen worden er gezet als er gepest wordt?
- Welke afspraken zijn er gemaakt?
- Wat zijn de consequenties van pestgedrag?
- Is er sprake van een vijfsporenbeleid?
- Welke te verwachten problemen bij de aanpak van pesten zijn er binnen de school en hoe wordt hiermee omgegaan?

- Contactpersonen en instanties die zich met pesten bezighouden, zowel binnen als buiten de school.
- Informatie voor ouders; wat signalen zijn, wat ouders kunnen doen, publicaties en websites.

Denk met de school mee

Elke school geeft op een eigen manier vorm aan een pestprotocol. Mis je punten in het protocol op de school van je kind, die volgens jou wel van belang zijn op deze school? Laat het de school weten. Meedenken komt de samenwerking tussen ouders en school ten goede. Onderzoek eerst even door wie het protocol is opgesteld en breng je punt, met onderbouwing, in bij één van deze personen.

Werken vanuit visie met een missie

Ook vanuit het strategisch plan van het Nuborgh College wordt de missie duidelijk omschreven:

“De school verplicht zich binnen de richtinggevende kaders uit de Bijbel het onderwijs op een zodanige wijze in te richten, dat leerlingen optimaal gevormd en opgeleid worden, waarbij er oog is voor de toekomst, zowel in dit leven als in het leven na dit leven. Personeel biedt daarbij diverse onderwijsvormen die het de leerlingen mogelijk maken kennis te verwerven, inzicht te krijgen, vaardigheden te ontwikkelen. Door oog te hebben voor elkaar, hanteren en leren wij onze leerlingen omgangsvormen die voor de samenleving en de individuele ontwikkeling verrijkend zijn.”

De visie van het Nuborgh College is als volgt samen te vatten:

- ***ons onderwijs wordt zo gegeven dat het de ontwikkeling van de leerling bevordert door het doen verwerven van kennis, inzicht en vaardigheden én dat het bijdraagt aan zijn vorming tot verantwoordelijk burger;***
- ***de leerling wordt bij de opvoeding in christelijke waarden en normen zo begeleid op weg naar volwassenheid, dat hij toegerust en gemotiveerd is om eigen keuzen te kunnen maken.***
- ***ons onderwijs is zodanig ingericht dat de leerling wordt voorbereid op een snel veranderende samenleving.***

De lesgevende docenten op het Nuborgh College Veluvine mogen werken vanuit de christelijke waarden en normen en mogen de leerlingen de leerlingen zien als uniek individu met mogelijkheden. Het onderwijzend personeel draagt bij aan de ontwikkeling van leerlingen zodat zij op een positieve manier verantwoord deel te nemen in sociale praktijken (Leeman & Wardekker, 2004). De verantwoordelijkheid om elkaar te helpen, vanuit de naastenliefde, mag worden uitgedragen door alle docenten in de school. Uiteraard hoort het thema “pesten” op deze plaats er niet bij. Het Nuborgh College Veluvine omarmt de visie van Jan Ruijgrok (Handboek alles over pesten, 2010). Hij noemt verbinding tussen mensen een belangrijk element om pesten tegen te gaan. Mensen die zich verbonden voelen, realiseren zich dat ze elkaar nodig hebben en houden en houden om die reden rekening met elkaar. We mogen betekenis voor elkaar hebben en ervaren.

Jan Ruijgrok, 2010: ‘weten dat je gekend wordt, geeft je een veilig gevoel’

Vanuit het beleidsplan Agressie, geweld en Seksuele intimidatie

Inleiding

Scholen worden in toenemende mate geconfronteerd met incidenten op het gebied van agressie, geweld en seksuele intimidatie (AG&SI). Vanuit de missie en de doelstellingen van het Nuborgh College spreekt een duidelijke intentie om onze verantwoordelijkheid te nemen om er voor te zorgen dat alle leerlingen en alle werknemers zich veilig voelen. Dat houdt o.a. in dat er een beleid dient te zijn, dat gericht is op het voorkomen van geweldsuitbarstingen in de school en op het tegengaan van uitval van werknemers indien zich toch geweldsincidenten voordoen.

AG&SI zijn arbeidsrisico's in een school die specifiek in de Arbowet (artikel 1, lid e en f; artikel 4, lid 2) worden genoemd. Door de Arbeidsinspectie wordt op de naleving van deze wet toegezien. Bij haar inspecties op scholen is AG&SI één van de aandachtspunten. Ook de Onderwijsinspectie controleert als onderdeel van het schoolklimaat of scholen een veiligheidsbeleid voeren om leerlingen en personeel zoveel mogelijk te vrijwaren van veiligheidsrisico's als letsel, diefstal, agressie en geweld. In de Wet op het Voortgezet Onderwijs (deel I, artikel 3 en 115a; deel II, artikel 127a en 128a) zijn passages opgenomen, die de werkgever verplichten om overleg te voeren of aangifte te doen inzake zedenmisdrijven.

Dit alles noodzaakt het Nuborgh College om gericht beleid te voeren op het terrein van AG&SI, waarbij het uitgangspunt is, dat op het schoolterrein en binnen de schoolpoorten iedere vorm van verbaal en fysiek geweld/agressie en seksuele intimidatie, door ouders, personeel, leerlingen, vrijwilligers, stagiaires, e.d. niet getolereerd wordt. Hieronder worden tevens verstaan aanhoudend pesten, diefstal, vernieling, vuurwerkbezit en/of wapenbezit.

I. Gedragscode 'voorkomen ongewenst seksueel gedrag'

Schoolcultuur/pedagogisch klimaat

Het personeel, leerlingen en ouders onthouden zich van seksistisch taalgebruik, seksueel getinte grappen, seksistisch getinte gedragingen, of gedragingen die door andere als zodanig kunnen worden ervaren

Het personeel ziet er op toe dat dergelijke gedragingen niet voorkomen tussen leerlingen onderling, tussen personeel onderling en tussen leerlingen en personeel;

Het personeel zorgt er voor dat binnen de school geen seksueel getinte affiches, tekeningen, artikelen in bladen (o.a. schoolkrant), e-mail e.d. worden gebruikt of opgehangen die kwetsend kunnen zijn voor een bepaalde groep of individu.

Eén op één contacten docenten - leerlingen

Leerlingen worden buiten schooltijd, d.w.z. tussen 8.00 en 16.00 uur, niet langer dan een uur alleen op school gehouden. Wanneer een leerling na schooltijd op school wordt gehouden, worden de ouders en de teamleider op de hoogte gebracht;

Zonder medeweten van de ouders en de teamleider, worden leerlingen niet bij een personeelslid thuis uitgenodigd.

Aan~ uit~ omkleden

De docent betreedt de kleedruimte uitsluitend na een duidelijk vooraf gegeven teken. Dit is van toepassing als een docent/stagiair de kleedruimtes van de meisjes binnengaat of als een vrouwelijke docent/stagiair de kleedruimtes van de jongens binnengaat.

Eerste hulp

Wanneer er eerste hulp wordt geboden waarbij de leerling zich moet ontkleden, moet er naast de hulpgevende een derde aanwezig zijn. De leerling mag zelf aangeven of dit een man of een vrouw is.

Buitenschoolse activiteiten

Tijdens meerdaagse werkweken slapen jongens en meisjes gescheiden. De begeleiding slaapt zo mogelijk op een andere plaats dan de leerlingen. Is dit laatste niet mogelijk dan slaapt de mannelijke begeleiding bij de jongens en de vrouwelijke begeleiding bij de meisjes;
Tijdens het aan-, uit- en omkleden van de leerlingen worden de betreffende ruimtes uitsluitend door de leiding betreden na een duidelijk vooraf gegeven teken. Dit is van toepassing als de mannelijke begeleiding de ruimtes van de meisjes binnengaat of als de vrouwelijke begeleiding de ruimtes van de jongens binnengaat;
Ten aanzien van (eendaagse) schoolreizen en sportevenementen gelden deze regels - voor zover van toepassing - ook.

II. Gedragscode 'voorkomen van discriminatie'

Discriminatie kan op verschillende zaken betrekking hebben. Te denken valt aan: huidskleur, levensovertuiging, seksuele voorkeur, volksgewoonten zoals kleding en voedsel, op grond van ziekten enzovoort.

We leven in een multiculturele samenleving. Dit houdt in dat verschillende groepen uit onze samenleving hun eigen cultuur hebben. De schoolbevolking is een afspiegeling hiervan. Het vraagt wel extra inzet en aandacht/alertheid om tot een goed (pedagogisch) klimaat voor alle leerlingen te komen.

Het volgende wordt van iedereen binnen de school verwacht:

- Het personeel, de leerlingen en hun ouders worden gelijkwaardig behandeld;
- Er wordt geen discriminerende taal gebruikt;
- Er wordt voor gezorgd, dat er in school geen discriminerende teksten en/of afbeeldingen voorkomen op posters, in de schoolkrant, in te gebruiken boeken, e-mail e.d.;
- Er wordt op toegezien dat leerlingen en ouders ten opzichte van medeleerlingen en hun ouders geen discriminerende houding aannemen in taal en gedrag;
- Docenten, leerlingen en ouders nemen duidelijk afstand van discriminerend gedrag en maken dit ook kenbaar.

III. Gedragscode 'voorkomen van pesten'

Inleiding:

In het kader van het welzijn van leerlingen is het belangrijk dat de school een veilige plek is, waar leerlingen alle ruimte kunnen krijgen die nodig is om zichzelf te ontwikkelen en te ontplooiën. Pesten vormt hierop een ernstige inbreuk en het is daarom zaak dit op een duidelijke en gestructureerde manier aan te pakken.

Sociale en fysieke veiligheid moeten dus worden gewaarborgd. Er dient een vertrouwensrelatie te ontstaan tussen leerlingen en mentor, doordat deze tijdig en consequent ingrijpt in allerlei kwetsbare situaties. Dit gebeurt conform de afspraken die zijn gemaakt met de klas tijdens de introductie/ aan het begin van het jaar. Dit vergt een duidelijke monitoring van de klas door de mentor en het hele team! Het hele team moet alert zijn op de veiligheid van het schoolklimaat. Signalen die op pesten kunnen duiden dienen z.s.m. kenbaar te worden gemaakt bij de mentor. Aan deze signalen moet altijd serieus aandacht besteed worden.

III. Vervolg gedragscode 'voorkomen van pesten'

Regels t.a.v. pesten door leerlingen onderling:

Leerlingen moeten worden gestimuleerd zich bewust te zijn t.a.v. hun gedrag en de gevolgen daarvan ten opzichte van anderen. Bewustzijn begint bij confrontatie met een duidelijke omgangscode.

Deze omgangscode is vastgelegd in acht gedragsregels:

- Waardeer elkaar.
- Sluit niemand buiten.
- Kom voor jezelf en een ander op.
- Durf **nee** te zeggen.
- Wees geen meeloper.
- Beoordeel een ander niet op zijn uiterlijk.
- Geef anderen een kans.
- Blijf van andermans spullen af.

Aan het begin van het jaar maakt de mentor een risicoanalyse van zijn leerlingen aan de hand van zijn observaties en de gegevens uit het leerlingendossier. Eventuele waarneming van risicofactoren kunnen ook in het eerste mentorgesprek aan de orde komen! De risicoleerlingen dienen vervolgens goed in de gaten te worden gehouden.

Risicofactoren zijn:

- Signalen van de basisschool dat een leerling pestslachtoffer is
- Signalen van de basisschool dat een leerling pester is
- Vormen van geïsoleerd zijn (alleen staan in pauze, niemand die wil samenwerken, etc.)
- Roddels over een leerling
- Negatieve reacties van anderen over of naar de leerling
- Signalen van thuis: niet graag naar school gaan, bepaalde kleding niet willen dragen, bedplassen, etc.
- Maak aan de leerlingen duidelijk dat signalen van pesten (iets anders dan plagen!) doorgegeven moeten worden aan de docent, de mentor of de teamleider. Leg uit dat dit geen klikken is;
- Personeel en leerlingen noemen leerlingen niet met een bijnaam die als kwetsend ervaren kan worden;
- Personeel en leerlingen maken geen opmerkingen over kleding en/of uiterlijk die als kwetsend ervaren kunnen worden;

Indien een werknemer heeft gesignaleerd dat een leerling wordt gepest:

- Wordt er volgens de Stroomdiagrammen van het Pestprotocol Nuborgh College (zie bijlagen 2. I, 2.II en 2.III) gehandeld;
- Laat men duidelijk en ondubbelzinnig merken aan de pester dat dergelijk gedrag verafschuwd en afgekeurd wordt ;
- Probeert de mentor of de teamleider zicht te krijgen op de oorzaak, de omvang van het pestgedrag en de mogelijke gevolgen voor het slachtoffer;
- Probeert de mentor of de teamleider het invoelend vermogen van de pester en de 'zwijgende meerderheid' te vergroten ("als jij nu eens gepest werd...");
- Wordt het probleem in de teamvergadering ter sprake gebracht en wordt een plan van aanpak opgesteld;
- Worden de ouders van de betrokkenen (pester, gepeste) door de mentor op de hoogte gesteld en geeft deze aan hoe de school dit probleem gaat aanpakken.

Regels t.a.v. pesten door personeel onderling:

Pesten komt niet alleen voor tussen leerlingen. Ook personeelsleden kunnen onderling hiermee worden geconfronteerd. Om pesten tegen te gaan kunnen de volgende 'regels' worden gegeven:

- Maak de pester duidelijk dat hij te ver gaat, dat zijn 'grapjes' niet meer leuk zijn;
- Zoek steun bij de contactpersoon van de school of de vertrouwenspersoon. Vergeet niet de rol van de locatiedirectie/leidinggevende te bespreken. Een goede leidinggevende kan het pesten in de kiem smoren;
- Houd zelf een logboek bij. Zo weet u wanneer er ongewenste zaken plaats hadden en wie erbij aanwezig waren. Het logboek kan dienen als bewijs, maar ook om uw hart te luchten;
- Bedenk dat u niet alleen het slachtoffer bent, maar ook de organisatie. Uiteindelijk heeft iedereen belang bij goede onderlinge verhoudingen;
- Vraag u af wat de motieven zijn van de pester. Dan weet u beter hoe u moet optreden. Sommige mensen pesten simpelweg omdat ze er voordeel mee verwachten te behalen;
- Praat met mensen die getuige zijn van het pestgedrag. Vaak vormen zij de zwijgende meerderheid. Ze zien het pesten wel, maar treden niet op, misschien om te voorkomen dat ze het volgende slachtoffer worden;
- Neem contact op met de algemeen directeur. De algemeen directeur is op grond van de Arbo-wet verplicht maatregelen te nemen.

Definities en begrippen

Plagen

Als we spreken over plagen dan zijn de effecten niet onaangenaam voor een ander. Het gaat dan om een spel, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Plagen heeft geen nadelige gevolgen voor degene die het ondergaat. De pedagogische waarde van plagen is de speelse wijze van omgaan met “conflictsituaties”. Hierdoor ontwikkelen de leerlingen een vaardigheid, die hen later in hun leven van pas komt bij conflicthantering.

Pesten

Op het Nuborgh College Veluvine hanteren we de regel dat jij je naar eigen believen mag gedragen, tenzij dat gedrag leidt tot onaangenaam voelen bij jezelf of bij een ander, die door dat gedrag getroffen wordt. En wanneer dat zich voordoet, ben je verplicht met elkaar (en eventueel een derde) om de tafel te gaan zitten om een oplossing te zoeken voor dat onaangenaam voelen. Van ‘pesten’ is sprake, wanneer het plagen, dat een pedagogische waarde heeft, wel nadelige gevolgen heeft voor degene die het ondergaat. Degene die het ondergaat bepaalt dus of er sprake is van pesten.

Wat voor de één een vorm van ongewenst gedrag is, hoeft dat voor de ander niet te zijn. Wat voor de één een grapje of een plagerijtje is, kan door de ander als enorm vervelend of kwetsend ervaren worden. Wat misschien niet persoonlijk bedoeld is, kan iemand direct raken. Het is daarom nodig om in voorkomende gevallen met elkaar om de tafel te gaan zitten; al dan niet met een derde.

Voorbeelden van Pestgedrag

Pesten kan dezelfde vormen van plagen aannemen. Hieronder volgen 5 categorieën met voorbeelden van de genoemde vorm.

Verbaal

(bijv. schelden, dreigen, belachelijk maken, uitlachen of een bijnaam geven op basis van lichaamskenmerken, (etnische) afkomst, geloof of seksuele voorkeur of n.a.v. een verkeerd antwoord in de klas, ongewenste sms'jes sturen, via mail of chatprogramma's opmerkingen verspreiden, het gebruiken van mobiele telefoons of websites met de bedoeling iemand zwart te maken door het verzenden van opmerkingen en /of foto's of filmpjes)

Fysiek

(bijv. trekken, duwen, spugen, schoppen, slaan, laten struikelen, krabben, bijten, aan de haren trekken)

Intimidatie

(bijv. een leerling achterna blijven lopen of ergens opwachten, iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen, dwingen om bezit af te geven of geld of andere zaken mee naar school te nemen; seksuele intimidatie)

Isolatie

(bijv. uitsluiten door een klasgenoot voortdurend duidelijk maken dat hij / zij niet gewenst is, doodzwijgen)

Stelen of vernielen van bezittingen

(bijv. afpakken, beschadigen en kapotmaken van spullen)

Partijen bij het pestprobleem

Vijfsporen aanpak

In het geval van pesten worden meerdere partijen betrokken: de gepeste leerling(en), de pestende leerling(en), de zwijgende middengroep, het personeel en de ouders.

We spreken dan van een *vijfsporen aanpak*.

De Vijfsporenaanpak is een manier om in scholen en andere instellingen waar kinderen samenkomen het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokkenen: het gepeste kind, de pesters, de ouders/verzorgers, de klas- of groepsgenoten en de school. De Vijfsporenaanpak is bedacht en uitgewerkt door Bob van der Meer, die al sinds de jaren tachtig aandacht vraagt voor pesten.

Bij pesten is, zoals zichtbaar in afbeelding 1, sprake van vijf partijen. De zwijgende middengroep (kolom in het midden) bestaat uit *vijf* subgroepen:

De gepeste leerling

Leerlingen die gepest worden hebben vaak andere interesses dan de meeste leeftijdgenoten of ze doen dingen anders. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet.

Veel leerlingen die gepest worden hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat

daadwerkelijk actie te ondernemen tegen het pesten en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn afgewezen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor de gepeste leerling in een vicieuze cirkel komt waar hij zonder hulp zeker niet uit komt.

Gepeste leerlingen voelen zich vaak eenzaam, hebben in de omgeving waarin zij gepest

worden geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen

opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Jongens die worden gepest behoren bijna nooit tot de motorisch sterk ontwikkelde leerlingen.

De pestende leerling

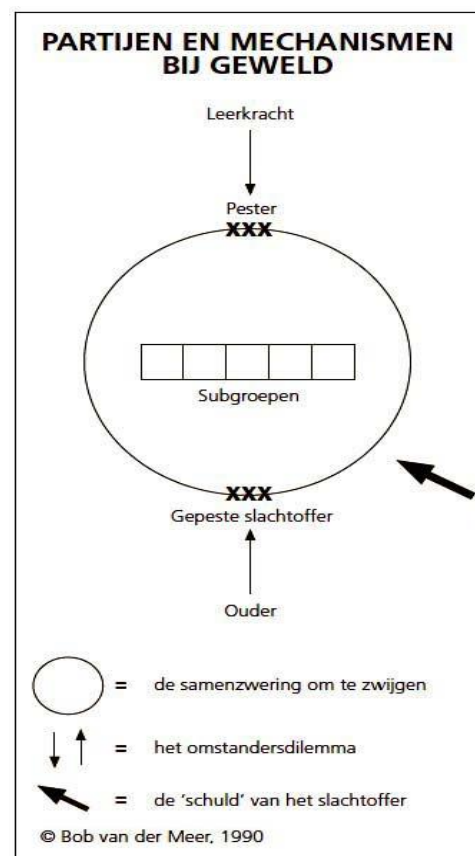
Pestende leerlingen zijn vaak fysiek en /of verbaal sterker dan de gepeste leerling.

Meisjes pesten in drie kwart van de gevallen door middel van psychisch geweld (buitensluiten, roddelen) en voor de rest door middel van fysiek geweld. Bij jongens is het net andersom: in driekwart van de gevallen door middel van fysiek geweld en voor de rest door middel van psychisch geweld.

Pestende leerlingen stellen zich vaak agressief op en reageren dan met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Ze lijken populair te zijn in een klas, maar dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven.

Agressieve pestende leerlingen zijn niet alleen fysiek sterker dan de rest van de klas, ze hebben ook vaak een slecht ontwikkeld empathisch (invoelend) vermogen, zijn impulsief en domineren graag andere kinderen.

Een pestende leerling heeft niet geleerd zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pestende leerlingen hebben op de langere termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Pestende leerlingen maken geen normale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien ook voor henzelf.

De zwijgende middengroep

De meeste leerlingen zijn niet direct betrokken bij het actief pesten. Sommigen behouden enige afstand en andere leerlingen doen, uit angst of uit berekening, mee. Dit zijn de zogenaamde 'meelopers'. Er zijn ook leerlingen die niet merken dat er gepest wordt. Heel af en toe durft een leerling of een klein groepje leerlingen het op te nemen voor de gepeste leerling. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf slachtoffer te worden. Maar het komt ook voor dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor op de populariteit van de pestende leerling in kwestie mee te liften.

De medewerkers

Pesten is vaak een goed bewaard groepsgeheim: veel leerlingen weten dat in de groep wordt gepest, toch durft niemand het aan docent of ouder te vertellen. De medewerkers weten dus ook vaak niet dat er in de groep wordt gepest. En zien ze ongewenst gedrag, dan wordt het lang niet altijd als pesten geïnterpreteerd.

De ouders

Wanneer leerlingen worden gepest, durven ze dit in de meeste gevallen niet aan hun ouders te vertellen. Ze kunnen bang zijn dat hun ouders naar school gaan, het aan de mentor/mentrix vertellen en dat deze het verkeerd aanpakt. Ze schamen zich vaak dat hen dit overkomt. Soms denken ze dat ze het gedrag van de pestende leerling zelf hebben uitgelokt en het dus verdienen gepest te worden.

Een verwerkingsopdracht tijdens de week tegen pesten 2014

Preventieve aanpak

Het Nuborgh College Veluvine steekt scherp in op het voorkomen van pestgedrag. Daar waar groepen zijn, wordt er gepest. Schrijver Arthur Japin formuleert het op deze manier: 'Ik vind dat we een keer voor onszelf moeten toegeven dat pesten hoort bij het groepsproces: zodra je mensen bij elkaar plaatst, komt het op gang (Volkskrant, 10 november 2012). Omdat pesten een groepsproces is, kun je het in de klas niet uitbannen, maar wel indammen. We willen de nadruk leggen op het bouwen aan een positief schoolklimaat, in plaats van het bestrijden van het negatieve pest(gedrag). Jan Ruigrok (Handboek alles over pesten,2010) noemt dat een probleemgerichte aanpak averechts werkt. Daar waar je bang voor bent, roep je over jezelf af. Het is daarom goed om de focus te leggen op wat we willen bereiken:

'Het Nuborgh College Veluvine is een prettige school waar ieder die daar leert en werkt, zich thuis voelt en waar mensen op een gezonde manier oog voor elkaar hebben.'

En dat is ons uitgangspunt om het beleid te schrijven, te verankeren in de organisatie en te borgen. We willen er naar streven om nog sterker op te treden tegen pesten dan voorheen. Dit onder het motto: ' Pesten tegengaan is een gezamenlijke verantwoordelijkheid en vanuit elke rol kun je er wat tegen doen!' Als aanvulling op bovenstaande is het ook onze verantwoordelijkheid om het thema pesten onder de aandacht te brengen van al onze leerlingen. We willen zowel kennis als vaardigheden overdragen en delen met elkaar.

Positieve groepsvorming als basis

Als leerkracht heb je op school het formele doel om leerlingen op een goede manier kennis bij te brengen. De alledaagse praktijk zorgt ervoor dat dit veel tijd kan opeisen. Zeker in groepen waar geen veilige sfeer heerst zal dit moeilijker zijn; er heerst dan ook geen goede werksfeer. Om een veilige sfeer te creëren kun je als leerkracht het groepsproces begeleiden en zo een positieve groepsvorming bewerkstelligen. Op die manier zullen leerlingen zich veilig voelen, waardoor er minder snel gepest zal worden en beter gepresteerd wordt. Een positieve groepsvorming zorgt ervoor dat leerlingen zich veiliger voelen en beter presteren.

Fases van een onbegeleid groepsproces

Een groepsproces waar geen bewuste invloed door een leerkracht op wordt uitgeoefend doorloopt een aantal fases. Dit patroon start grofweg elke keer opnieuw na een langere vakantie, zoals de zomer- of kerstvakantie. De precieze duur kan per fase verschillen en is daardoor niet goed te voorspellen. De volgende fases die elkaar chronologisch opvolgen worden onderscheiden:

Fasen	Kenmerk	Kernbegrippen
1. Forming	Zo doen we hier (niet): ➤ Gedragsregels sanctioneren en handhaven	Grenzen stellen Veiligheid bieden
2. Storming	Oriënteren: ➤ Kennismaken met elkaar ➤ De weg weten	Erbij horen Relatie met docent/mentor Onderling contact leerlingen
3. Norming	Strijd om invloed/positie: ➤ Goed gedrag belonen ➤ Wangedrag corrigeren ➤ Macht spreiden	Mijn mening telt
4. Performing	Werken, samenwerken	Rust en structuur Autonomie Competentie Compliment
5. Reforming	Afsluiten	Emoties uiten Afscheid nemen

Forming

In deze fase komt de klas voor het eerst (weer) bij elkaar – *‘Wat is mijn relatie tot de rest van mijn klasgenoten?’*

2. Storming

Posities in de klas worden ingenomen. Tumultueuze fase.

3. Norming

Normen worden bepaald – *‘Hoe gaan we met elkaar om?’*

4. Performing

Bij een positieve groepsvorming zijn de leerlingen in deze fase productief. Mogelijk wordt deze fase niet bereikt wanneer de

groep niet (goed) is begeleid. In dat geval stopt het proces.

5. Reforming (evaluatie)

Fase waarin duidelijk wordt dat het einde van de groepssamenstelling nadert.

Fasen in groepsproces

Figuur 1

Van onbegeleid naar begeleid groepsproces

De mentor

De mentor speelt een belangrijke rol in het tot stand brengen van een veilig klassenklimaat vanaf de allereerste kennismaking.

In klas 1 is dat begin juni. In de introductieweek in augustus / september is er een uitgebreid programma waarin de kinderen elkaar leren kennen. De nadruk ligt op het goed leren omgaan met elkaar. Er wordt aandacht besteed aan de vaardigheid van het luisteren naar elkaar en het duidelijk zijn, het samenwerken, het geven en ontvangen van feedback. Een belangrijk aspect wat uitgebreid aan de orde komt is de 'eigenaardigheid' van mensen. Er wordt veel aandacht besteedt aan de uniciteit van de mens. Daar mag en moet aandacht voor zijn waardoor er respect ontstaat voor elkaar. Door middel van verschillende actieve oefeningen en opdrachten word er aan dit thema gewerkt.

Door middel van het formuleren van bewustwordingsvragen krijgt de klas duidelijkheid over hoe met elkaar om te gaan. Vragen zoals 'Kennen jullie een omgangsregel waar iedereen bereid is zich aan te houden?' Na brainstormen hierover wordt de omgangsregel gegeven. Per klas worden er 5 omgangsregels omschreven waar de leerlingen zich aan willen houden het komende jaar.

De omgangsregels worden ook op een groot vel papier geschreven worden dat wordt ondertekend door de hele klas en opgehangen in het lokaal. Kern van deze regels is het begrip *respect, dat inhoudt, dat je aan iemand (of iets) een hoge waarde toekent en er als zodanig mee omgaat. (Het voelt immers nooit onaangenaam voor degene die zo behandeld wordt).*

Suggesties die het je houden aan de omgangsregel ondersteunen:

- luister naar elkaar
- laat elkaar uitspreken
- blijf van elkaar af
- blijf van elkaars spullen af
- sluit niemand buiten
- los ruzies op door met elkaar te praten over wat belangrijk voor jou is
- meld wanneer iemand gepest wordt; dat is geen klikken
- wees jezelf en verhinder anderen niet dat ook te doen
- geef aan wat en wanneer iets voor jou onaangenaam is

Tijdens de introductie week en de eerste lesweken op het Nuborgh College Veluvine worden ook de geldende schoolregels met elkaar doorgenomen en doorgesproken. Hierin worden verwachtingen, regels en omgangsvormen met elkaar gedeeld. Dit ligt vaak in het verlengde van de afgesproken omgangsregels.

Iedere mentorleerling krijgt in de eerste schoolperiode een persoonlijk anti-pestboekje. In de periode van herfstvakantie tot aan de kerstvakantie wordt er in de M&B lessen aandacht aan besteed.

Het thema pesten wordt aan de hand van omgangsvormen belicht.

De klas brainstormt over wat plagen en wat pesten is. Na het brainstormen wordt het verschil tussen plagen en 'pesten' verduidelijkt aan de hand van het gestelde onder "Plagen" en "Pesten" De consequenties van het niet naleven van de omgangsregel staat in de regel vermeld. (de verplichting met elkaar om de tafel te gaan zitten, al dan niet met een derde. Bijvoorbeeld de mentor).

Na de introductie wordt in de wekelijkse klassenlessen verder aandacht besteed aan het sociale klimaat door middel van o.a. klassengesprekken, gezamenlijke opdrachten, Leefstijllessen etc.

- Stroomschema van Human Interaction: 'Het alternatief voor straffen'

Tijdens de introductie of in één van de eerste klassenlessen (in onder- én bovenbouw) wordt de omgangsregel nog een keer besproken, zodat die voor iedereen weer duidelijk is. Eventueel worden nieuwe ondersteunende suggesties toegevoegd

De medewerker

Het voorbeeldgedrag van de docent in de les en van de medewerkers van de school is belangrijk. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar acceptatie van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies niet met

geweld worden opgelost, maar uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid, waar agressief gedrag niet wordt geaccepteerd en waar docenten, onderwijsondersteunend personeel, coördinatoren en schoolleiding duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.

De basis is het handhaven van de omgangsregel en de schoolregels zoals die in de schoolgids vermeld staan

Daarnaast zijn er de afspraken die in de dagelijkse praktijk de 'rust, reinheid en regelmaat' moeten bevorderen. Deze afspraken verbieden een aantal zaken vanwege hun ongewenste effecten:

- Geen jassen in de klas
- Niet eten en drinken in de lokalen
- Geen kauwgom in de klas
- Niet op de tafels en in de vensterbanken zitten
- Niet op de gangen zijn tijdens de lessen
- Niet roken in het schoolgebouw en op het schoolterrein (inclusief op de stoep voor de school) behalve op de daartoe bestemde plaats

In en rond de school, tijdens pauzes en tussenuren wordt er door de conciërge en docenten gesurveilleerd en worden de leerlingen, bij het aanspreken op ongewenst gedrag, herinnerd aan de omgangsregel en de consequenties daarvan. Ook spreken we ons uit over het gedrag tijdens de reis van en naar school.

Het beleid

Het is belangrijk om het antipestbeleid, een onderdeel van Schoolveiligheidsbeleid, bij leerlingen, ouders en personeel bekend te maken.

Het antipestbeleid is toegankelijk door er naar te verwijzen in de schoolgids en het te publiceren op de website. Het is onderdeel van de beleidscyclus van de school waardoor het regelmatig geëvalueerd en eventueel bijgesteld wordt. Het onderwerp pesten en het antipestbeleid van de school is opgenomen in het scholingsaanbod voor het personeel als een onderdeel van hun deskundigheidsbevordering.

- o Leerkrachten moeten duidelijk stelling durven nemen; concreet gedrag en concrete situaties beschreven in een incident verslag in Parnassys.
- o *Elke dag bij aanvang van de les begroet de leerkracht de leerling met een handdruk.*
- o *De manier waarop we de kinderen bij de les betrekken hen aanmoedigen, helpen, corrigeren, het gevoel geven dat ze ook fouten mogen maken.*
- o *De manier waarop we rekening houden met verschillen tussen kinderen.*
- o *De manier waarop we het werken in de groep organiseren.*
- o *Afspraken en omgangsregels. In elke klas hangen de groepsregels die in de eerste week van het schooljaar worden opgesteld als onderdeel van ons lespakket; de Vreedzame School", duidelijk beschreven en voor iedereen zichtbaar.*
- o *Duidelijke stellingname over het gebruik van mobiele telefoons en/of foto's/berichten over de App. Tijdens schooltijd staan deze uit; zo niet dan bij een 1x een dag kwijt, 2e keer een week bij directie. Kinderen kunnen met hun problemen naar de speciale rode brievenbus die bij ons op school hangt om daar een briefje in te doen.*
- o *De vertrouwenspersonen zijn zichtbaar in de school zodat het kind weet waar hij/zij toe moet als er problemen zijn.*
- o *Inzet van mediators tijdens de pauzes (kinderen uit de groepen 6 t/m 8)*

- *SOVA-training*
- *Faalangstraining*
- *pleinwachtschema's voor de leerkrachten waar ook ouders staan ingeroosterd.*
- Leerkrachten maken jaarlijks een analyse op basis van de uitkomsten van de sociaal emotionele signaleringslijsten te weten;
 - Kijk
 - Zien
 - Sociogram (Parnassys)

Deze signalen worden vervolgens verwerkt in een gedragsplan voor de groep en/of er wordt een gedragsplan voor sommigen of een enkele opgesteld.

- Leerkrachten moeten inzetten op alle betrokken partijen hetgeen meestal betekent; communiceren met pester, gepeste, ouders van beide partijen en de middengroep die het laat gebeuren. (Vijfsporenbeleid, bijlage 3)

- De leerlingen volgen 1 keer per week een les uit de methode de Vreedzame School: *De Vreedzame School streeft er naar om kinderen te leren: op een positieve en zorgzame manier met elkaar om te gaan, op een democratische manier met elkaar beslissingen te nemen, constructief conflicten op te lossen, verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar en voor de gemeenschap, open te staan voor verschillen tussen mensen.*[htt1](#) (Er is extra aandacht voor onder andere digitaal pesten, pesten, gebruik mobiele telefoons)
- Voorbeeldgedrag van volwassenen binnen school is van groot belang. In de houding van alle leerkrachten moeten kinderen kunnen aflezen, dat wij respect hebben voor elkaar en voor alle kinderen op onze school. Wij moeten in ons gedrag duidelijk laten zien wat wij verstaan onder een veilige school.
- Van ouders wordt een proactieve houding verwacht in het melden van situaties/individuele gevallen van pesten. Communicatielijijn: Eerste en tweede melding bij de leerkracht, die het op schrift zet en hieronder van desbetreffende ouder een handtekening vraagt. (zie **stappen antipestprotocol**) Bij een derde melding neemt de ouder contact op met het managementteam. Ook het MT stelt de melding op schrift en handelt volgens het Anti-pestprotocol.
- Als ouders/verzorgers menen dat de school in gebreke is gebleven bij het oplossen van een pestprobleem volgens dit protocol, dan kunnen zij onze vertrouwenspersonen inschakelen. Deze maakt melding bij de **klachtencommissie** die het probleem onderzoekt, deskundigen raadpleegt en het bevoegd gezag adviseert.

Sociogram
SVL
Digitale meldknop (Nuborgh College Algemeen?)

Overzicht van activiteiten / inzet Anti-pest

6. Curatieve aanpak

er wordt wel gepest...en dan?

Steun bieden aan de leerling die gepest wordt (via bewustmakingsgesprek)

Het is belangrijk de leerling die gepest wordt serieus te nemen en een luisterend oor aan te bieden.

Neem duidelijk stelling tegen het pestgedrag en geef advies hoe te reageren op het pesten. Geef de leerling die gepest wordt een duidelijk perspectief en laat weten dat het probleem serieus aangepakt wordt door duidelijk te maken dat je andere instanties binnen (en eventueel buiten) de school er bij betreft (mentor, leerlingbegeleider, vakdocenten, zorgteam, OOP etc). Betrek de leerling die gepest wordt in het traject dat je wilt volgen: leg uit welke stappen je wilt nemen en wanneer je hem / haar er actief bij wilt betrekken.

Mogelijke stappen zijn:

- Een gesprek organiseren tussen degene die pest en degene die gepest wordt.
- Een klassengesprek en andere activiteiten organiseren met als doel de veiligheid in de klas weer te herstellen door de zwijgende meerderheid te mobiliseren. Dit moet niet op basis van het individuele geval maar moet een algemeen karakter hebben zodat de leerling die gepest wordt er niet op aangekeken kan worden (zie beneden bij 'de klas'). Het onderwerp de veilige school kan als maatschappelijk item besproken worden.
- Een gesprek met de leerling die gepest wordt en zijn / haar ouders.
- Een gesprek tussen de ouders van de leerling die gepest wordt en van degenen die pesten stimuleren

In overleg kan worden besloten een sociale vaardigheidstraining te volgen. In het schooljaar 2009–2010 is de school begonnen met aanbieden van zo'n training. Verwijzing loopt via de mentor en zorgcoördinator. Het ligt in de bedoeling om deze expertise in het eigen team te ontwikkelen.

Aanspreken van de leerling die pest

In een eerste gesprek wordt de leerling die pest geconfronteerd met de beschuldiging van pesten en wordt hij/zij herinnerd aan de omgangsregel en de consequenties daarvan. Naar gelang de ernst van het vertoonde gedrag wordt er afgesproken dat het bij een gesprek en excuses tegenover de leerling die gepest is. Bij herhaling zal het alternatief voor straffen toegepast worden. De leerling die gepest heeft biedt zijn / haar excuses aan in een gesprek met de leerling die gepest is. Of eventueel in een brief, als een gesprek niet mogelijk is. De situatie wordt vastgelegd in het leerling-dossier en gecommuniceerd aan de ouders in een gesprek of eventueel in een brief, als een gesprek niet mogelijk is.

In een vervolggesprek wordt nagegaan of er verbetering in het gedrag is opgetreden.

Eventueel wordt een aantal nagesprekken gevoerd met als doel:

- Achter de mogelijke oorzaak van pesten te komen.
- Het empathisch vermogen van de leerling die pest verder te ontwikkelen.

Blijft de leerling pesten, dan zijn de daaropvolgende activiteiten datgene wat voortkomt uit het gesprek over "Het alternatief voor straffen".

Eventueel worden de ouders met hun kind bij dit gesprek op school uitgenodigd door de mentor of leerlingbegeleider. Doel is de ouders inzicht te geven in het gedrag van hun kind en te komen tot een gezamenlijke aanpak door de school en de ouders.

In overleg kan externe deskundigheid ingeroepen worden om de leerling die pest verder te helpen zijn/haar gedrag te veranderen. De school kan als voorwaarde stellen dat er een sociale vaardigheidstraining gevolgd wordt, om de leerling binnen de veiligheid van de school te kunnen houden.

Pestprotocol 10 Beekdal Lyceum 2011

De klas

Deze groep bestaat uit:

- Leerlingen die meepesten omdat ze met soortgelijke problemen worstelen, als degene die pest.
- Leerlingen die meepesten uit zelfbescherming.
- Leerlingen die niet meepesten maar die machteloos toezien; of ook over een minder goed ontwikkeld empathisch vermogen beschikken.

- Leerlingen die het opnemen voor degene die gepest wordt.

Hoewel er gelukkig ook klassen zijn waarin een (groep) leerling(en) het opneemt voor degene die gepest wordt, zijn er ook klassen waarin (bijna) iedereen weet dat er wordt gepest, maar dat niemand het aan ouder of docent durft te vertellen. Ook machteloosheid en een gebrekkig ontwikkeld empathisch vermogen kunnen oorzaak zijn dat een pestgeval niet gemeld wordt. Soms zetten ouders slachtoffers of klasgenoten onder druk er met niemand over te praten. Deze zwijgende groep kan bewust gemaakt worden van hun medeverantwoordelijkheid bij het doen stoppen van het pesten; door de leerlingen te wijzen op hun verantwoordelijkheid, bij te dragen aan het handhaven van onze omgangsregel. En dat het melden de handhaving van deze regel ondersteunt en niet gelijk is aan 'klikken'. Zo kunnen ze allen gaan letten op de aangegeven gedragingen van degenen die pesten en op de opgegeven plaatsen. Zodra één van hen iets ziet wat op pestgedrag lijkt, dient hij / zij het door te geven aan de hiervoor verantwoordelijke persoon (mentor / leerlingbegeleider). Deze voert een bewustmakingsgesprek met de betreffende leerling. Op deze manier kan worden voorkomen dat de gepeste leerling het verwijt krijgt, dat hij / zij 'geklikt' heeft. Immers, anderen hebben het gezien en hun verantwoordelijkheid genomen. Als je als docent / mentor in de klas wilt praten over pesten, kan het raadzaam zijn om een actuele pestsituatie in een bewustmakingsgesprek te bespreken aan de hand van onze omgangsregel en de suggesties om deze regel te handhaven. (Zie verder onder "Preventieve aanpak".

De medewerkers

Alle medewerkers dienen op de hoogte te zijn van het fenomeen pesten en onze "Preventieve aanpak". Zij dienen uitingen van gedrag zoals beschreven onder "Voorbeelden van specifiek pestgedrag" (Hoofdstuk 3) te herkennen en er stelling tegen te nemen.

Zij geven signalen van pesten door aan de mentor. Zie verder het boven beschreven beleid.

Van medewerkers kan gevraagd worden extra op een leerling te letten en mee te helpen uit te vinden wie degenen zijn die de betrokken leerling lastig vallen.

De ouders

De ouders, van zowel de gepeste leerling als de leerling die pest, dienen ondersteund te worden.

Het is belangrijk om de ouders die zich zorgen maken over het gedrag van hun kind, serieus te nemen.

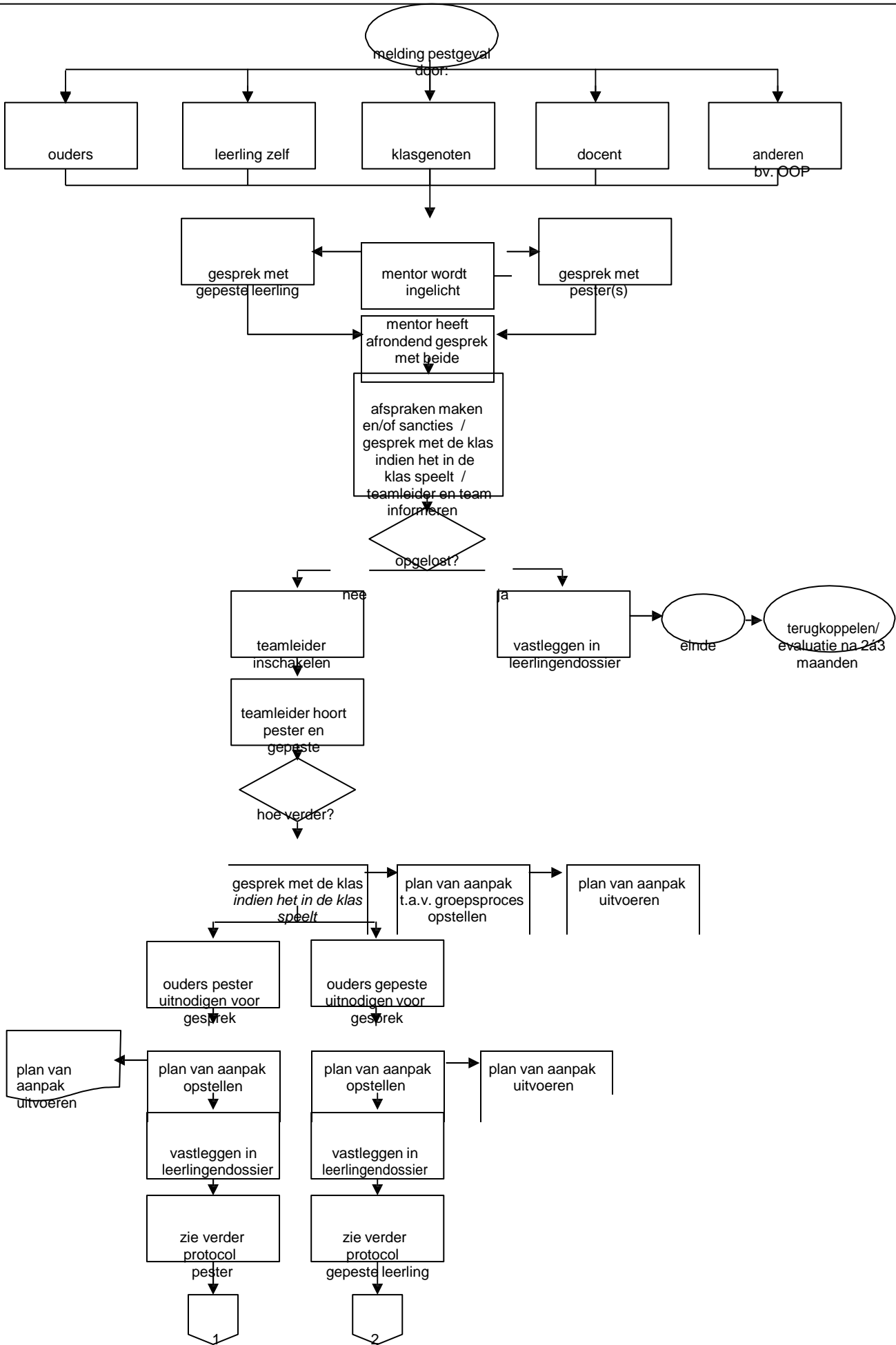
Zij moeten betrokken worden bij de aanpak van het pestgedrag zoals boven beschreven.

Ouders moeten op de hoogte gesteld worden van het Schoolveiligheidsbeleid waar het antipestbeleid een onderdeel van is. Dit kan via de schoolgids en de website van de school.

Ouders moeten informatie en advies krijgen over pesten en de manieren waarop het pesten kan worden aangepakt.

Zie bijlage 1 voor een gedetailleerde beschrijving van signalen en adviezen.

Bijlage 2.I. pestprotocol Nuborgh College Elburg

mentor

ja: mentor
 nee: teamleider,
 mentor + ouders

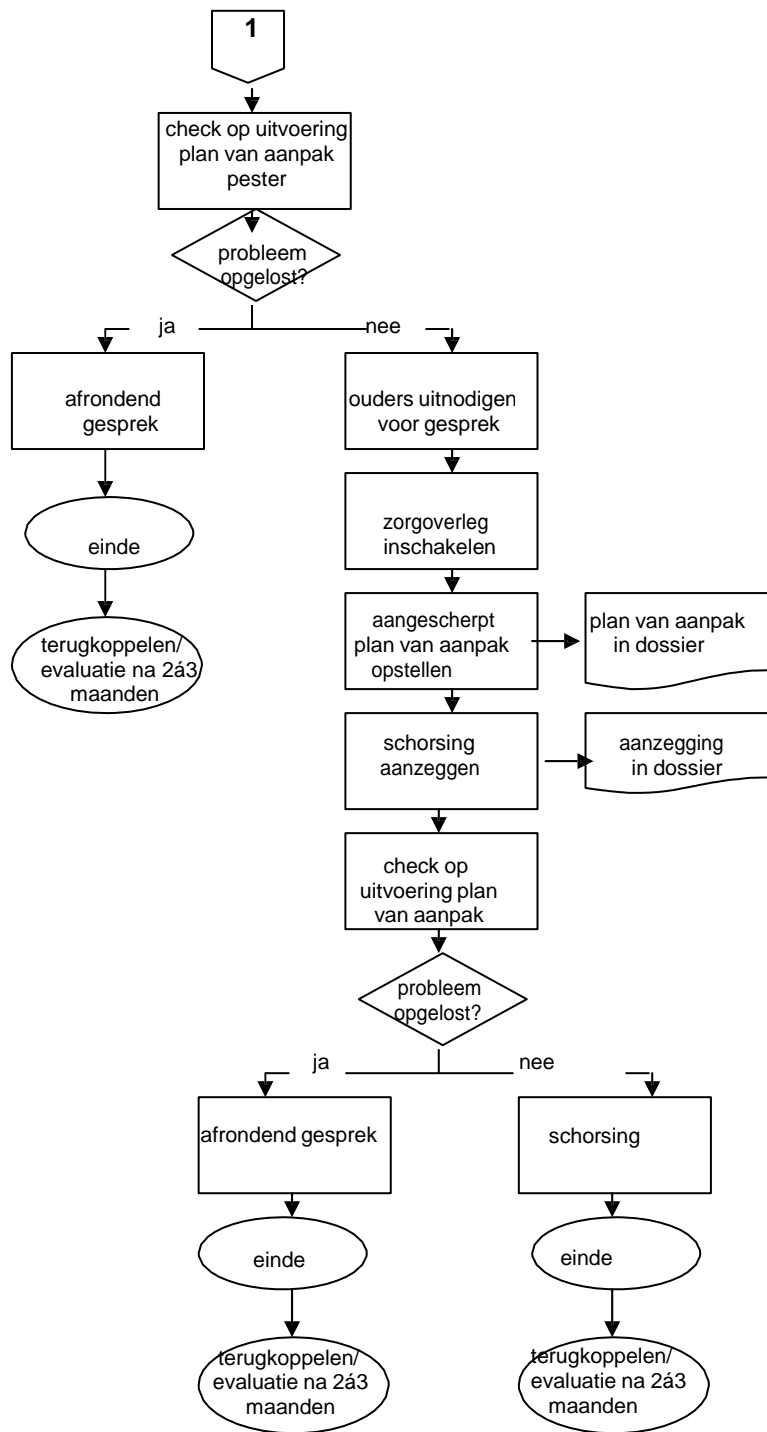
zorgoverleg

zorgoverleg

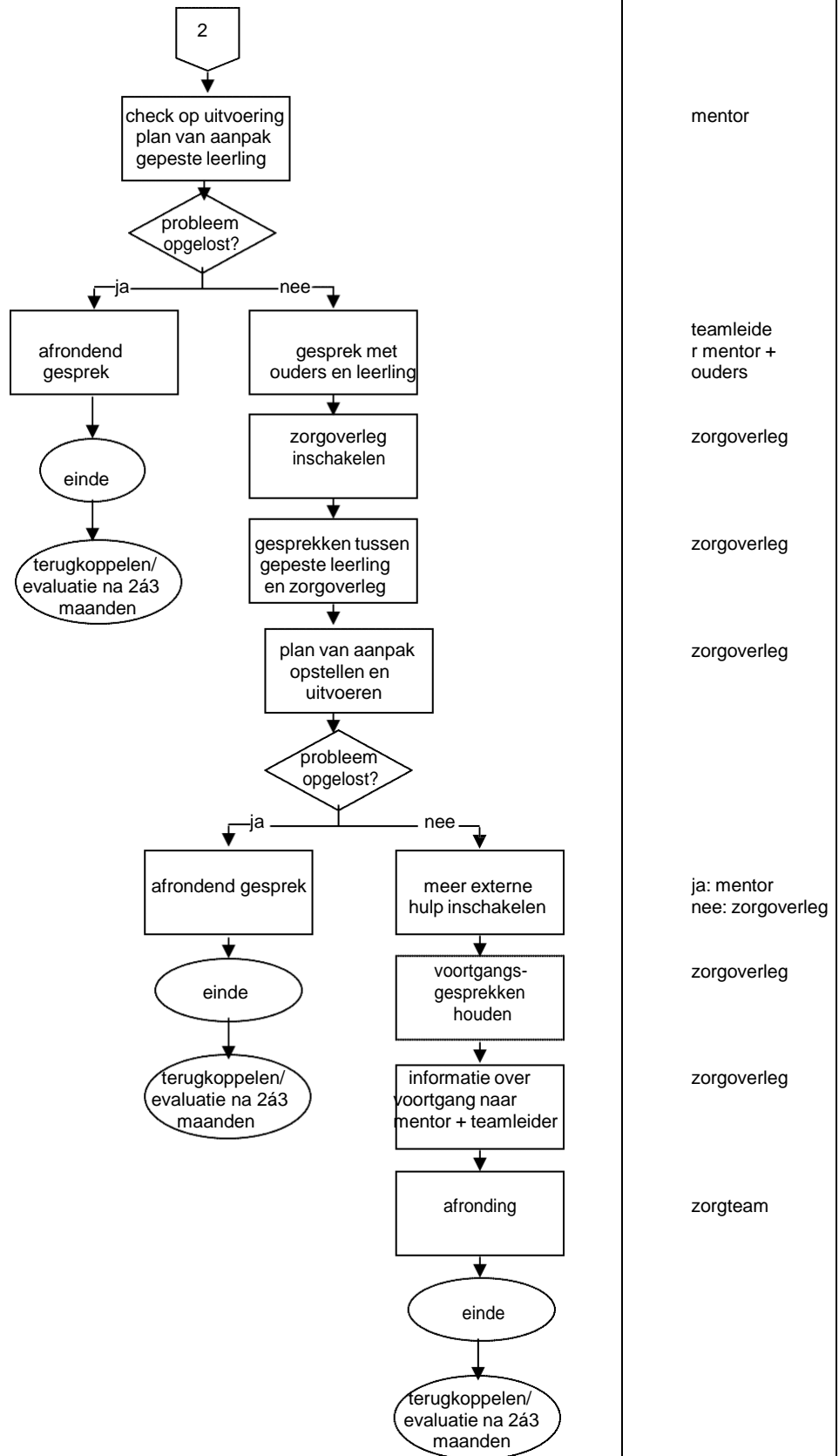
teamleider

mentor

ja: mentor
 nee: teamleider

Bijlage 2.III protocol gepeste leerling

mentor

teamleider
mentor +
ouders

zorgoverleg

zorgoverleg

zorgoverleg

ja: mentor
nee: zorgoverleg

zorgoverleg

zorgoverleg

zorgteam

5.

5. Instanties

Er zijn allerlei instanties die zich bezig houden met pesten en andere vormen van ongewenst gedrag, zowel in de vorm van voorlichting en preventie als in de vorm van hulpverlening.

Binnen school

Het Quadraam waartoe onze school behoort, kent een systeem van contactpersonen en vertrouwenspersonen die op kunnen treden in situaties van ongewenst gedrag zoals pesten, discriminatie, agressie, seksuele intimidatie en geweld. Zij kunnen worden ingeschakeld als je

het gevoel hebt dat je niet op de juiste wijze geholpen wordt door je mentor,

leerlingbegeleider

of door de schoolleiding of als je het gevoel hebt dat je niemand anders meer kunt

vertrouwen.

De contactpersoon kan je in contact brengen met de vertrouwenspersoon maar je kunt ook zelf

contact opnemen met de leerlingbegeleider/trouwenspersoon

De contactpersonen zijn:

Aleid Wytéma, leerlingbegeleider leerjaar 1 en 2

Peter Kiers, leerlingbegeleider 3, 4, 5 havo

Marjolein Roo, leerlingbegeleider 3, 4, 5, 6 vwo

Vertrouwenspersonen: Marjolein Roo en Aleid Wytéma

Buiten school

Vereniging voor Openbaar Onderwijs (VOO)

Landelijke vereniging van ouders. Geeft informatie en advies aan alle betrokkenen in het onderwijs, ook op het gebied van pesten en veiligheid.

Postbus 10241

1301 AE Almere

tel.: 036-5331500

fax: 036-5340464

website : www.voo.nl

Algemeen Pedagogisch Studiecentrum (APS)

Beheert een aantal van de in het pestprotocol genoemde websites en verzorgt publicaties op het gebied van pesten (zie bijlage 3)

Postbus 85475

3508 AL Utrecht

tel.: 030-2856645

fax: 030-2871144

Bureau Jeugdzorg Gelderland

Velperweg 75

6824 HH Arnhem

tel: 026-362 91 11

Fax: 026-364 43 51

website : www.bjzgelderland.nl

Pestprotocol 12 Beekdal Lyceum 2011

Bijlage 1 Ouders

Informatie voor ouders van *gepeste* leerlingen.

Wat kunnen signalen zijn van pesten?

- Niet meer naar school willen.
- Niets meer over school vertellen.

- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of niet meer bij anderen gevraagd worden.
- Slechtere resultaten op school dan vroeger.
- Vaak dingen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen.
- Vaak hoofdpijn of buikpijn hebben.
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen.
- Niet willen gaan slapen; vaker wakker worden of nachtmerries hebben; bedplassen
- De verjaardag niet willen vieren.
- Niet buiten willen spelen.
- Niet alleen een boodschap durven doen.
- Niet meer naar een club willen / durven gaan.
- Bepaalde kleren niet meer aan willen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zelf blessures creëren om niet naar school te hoeven.

Wat ouders / verzorgers zelf kunnen doen:

- Neem uw kind serieus en zeg dat u met anderen vertrouwelijk gaat praten om het pesten te stoppen.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de mentor bespreken.
- Praat erover met uw kind of vraag uw kind op te schrijven wat het heeft meegemaakt. En garandeer uw kind, dat u zorgvuldig en vertrouwelijk hiermee zult omgaan.
- Leg uw kind uit hoe het komt dat kinderen pesten.
- Samen praten over pesten kan ook via een boek of een videoband over het onderwerp.
- Vertel dat als volwassenen niets doen, zij niet zien dat er gepest wordt of dat ze niet weten hoe het probleem moet worden opgelost.
- Waarschuw uw kind dat het mogelijk is dat het pesten niet meteen ophoudt als er beter op wordt gelet. De problemen van het kind dat pest zijn soms erg groot en moeilijk op te lossen op korte termijn.
- Houd het onderwerp bespreekbaar, informeer regelmatig hoe het gaat.
- Als u er van uw kind met niemand over mag praten, steun dan uw kind, geef achtergrondinformatie en maak duidelijk dat de school het zorgvuldig zal aanpakken. Voordat u dit belooft, is het raadzaam te vragen wat de school doet.
- Beloon uw kind en help het zijn / haar zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een (team) sport.
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Doe dat niet met een negatieve insteek, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld: "Wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?"
- Houd regelmatig en intensief contact met de mentor van uw kind.
- Als uw kind echt lijdt onder het pesten en dat ten koste gaat van het zelfvertrouwen, kan hulp van een deskundige nodig zijn. Dit kan individueel of mogelijk in een sociale vaardigheidstraining.

- Houd het niet stil, maar onderneem actie, door iemand in vertrouwen te nemen.

Pestprotocol 13 Beekdal Lyceum 2011

Informatie voor ouders van pestende leerlingen

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind kan in de verleiding komen te gaan pesten.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak en aanleiding van het pesten te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het gedrag anderen doet.
- Besteed aandacht aan uw kind, door te laten merken dat u veel waarde hecht aan wat voor hem/haar belangrijk is. En door te laten merken dat u het belangrijk vindt dat het zich niet rot voelt.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Bekijk samen met uw kind een video band over pesten
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Geef adviezen over andere manieren om met elkaar om te gaan.
- Houd regelmatig en intensief contact met de mentor van uw kind.
- Ook zijn er mogelijkheden om uw kind aan een sociale vaardigheidstraining te laten meedoen. Informatie hierover is op te vragen bij de mentor, zorgcoördinator , bij Bureau Jeugdzorg (info@bjzgelderland.nl)
Pestprotocol 14 Beekdal Lyceum 2011

Bijlage 2 Digitaal pesten

Wat kun je doen om digitaal pesten te voorkomen?

- Zet voor jezelf de argumenten waarom je op internet wilt op een rijtje. En bespreek, met iemand die je vertrouwt en die er verstand van heeft, hoe je dat op een veilige en verantwoorde manier kunt bereiken.
- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart hotmail-adres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als je chat.
- Als je je vervelend voelt door iets wat je hebt gezien, vertel dat dan aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf altijd vriendelijk en eerlijk en scheld niet (terug).
- Verwijder onbekende mensen uit je MSN contactlijst.
- Ga weg uit de chat als er iets vervelends gebeurt.
- Bel of mail niet zomaar met kinderen die je van internet kent, en spreek niet met ze af zonder dat je ouders dat weten.
- Verstuur geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van het chatten kent.

Dus: geen e-mailadressen, gewone adressen, namen (ook niet van school), telefoonnummers, wachtwoorden enz. geven.

Let vooral op bij foto's van jezelf: als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn, ook als jij hem al weggehaald hebt. Foto's kunnen

ook bewerkt worden zonder dat jij dat weet of wilt. Houd daar rekening mee.

- Wees voorzichtig met het gebruik van je webcam.

Gebruik geen webcam bij personen die je niet kent of vertrouwt. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien. Ze kunnen ook voor andere doeleinden gebruikt worden dan waarvoor jij ze gemaakt hebt.

Wat kun je tegen digitaal pesten doen?

- Realiseer je dat dit gebeurt door iemand, die het persoonlijk moeilijk heeft en niemand heeft die hem/haar daarbij kan helpen.

- Niet altijd persoonlijk opvatten.

Als het pesten komt van mensen die je niet kent, vat scheldpartijen of beledigingen dan niet persoonlijk op. Vaak maken mensen negatieve opmerkingen uit verveling. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijk gaan schelden.

- Negeer de pestmails, - sms, -chat.

Je kunt het beste niet reageren op haatmailtjes of andere digitale pesterij. Verwijder de e-mail zonder hem te openen. Onderdruk je nieuwsgierigheid!

Het negeren is effectief in de beginfase van pesten, dus als de pester nog niet zolang aan het pesten is. Pestkoppen willen vaak aandacht. Als je niet reageert, gaan pesters op zoek naar iemand anders om te pesten. Dat geldt ook voor chatrooms. Als daar vervelende opmerkingen worden gemaakt, stop dan met chatten, verlaat chatroom.

- Blokkeer de afzender.
- Krijg je pest e-mails, blokkeer dan de afzender.

Als het gaat om sms'jes op de mobiele telefoon, dan heb je op sommige mobiele telefoons de mogelijkheid om bepaalde nummers te blokkeren. Dit werkt alleen als vanaf een andere telefoon met nummervmelding het bericht wordt verzonden, waarmee de dader zich bloot geeft. Wanneer hij of zij echter de telefoon van iemand anders gebruikt, Pestprotocol 15 Beekdal Lyceum 2011

is weliswaar de telefoon, maar niet de dader te achterhalen. Er is dan weer sprake van anonimiteit. Het nummer kan vervolgens wel worden geblokkeerd. Wanneer andere methoden niet helpen, kan uiteindelijk alleen de sms-functie worden uitgeschakeld. In het ergste geval moet een nieuw (eventueel geheim) nummer worden aangevraagd.

- Praat erover.

Erover praten met je vrienden, je ouders of een leraar die je vertrouwt is belangrijk. Zeker als het pesten al een tijdje duurt en je je er bedreigd door voelt. Liefst met iemand die veel van computers en internet weet en die niet doorvertelt dat je gepest wordt.

- Bewaar de bewijzen.

Als de pesterijen al in een verder gevorderd stadium zijn en er via de sms, chat of mail bedreigingen worden geuit, bewaar deze dan. Hoe vervelend de mailtjes ook zijn, gooi ze niet weg. Maak een printje van de pestmail of sla de berichten op. Het zijn bewijzen die tegen de pester gebruikt kunnen worden. Aan het IP adres van de e-mail kan soms afgeleid worden van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail, sms'jes e.d. aan kan nemen. Daar heeft men ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie het verstuurt. Bel de helpdesk op.

- Je kunt naar een van de contactpersonen op school gaan die speciaal zijn aangesteld om je te helpen bij vormen van ongewenst gedrag. Zij kunnen je vertellen wat je nog meer kunt doen om het vervelende gedrag te stoppen. Zij kunnen je ook helpen als het vervelende gedrag misschien al gestopt is, maar je er nog steeds last van hebt.

- Aangifte doen bij de politie.

In bepaalde gevallen kun je naar de politie om aangifte te doen. Pesten kan zo

hardnekkig zijn dat het pesten 'stalken' wordt genoemd. Dit is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenislaf.nl. Voel je niet schuldig als er iets vervelends gebeurt. Het is niet jouw schuld.

- Wees zuinig op je wachtwoorden.

Zorg dat je je wachtwoorden en inlognamen niet doorgeeft aan anderen of dat ze makkelijk te raden zijn. Zo kunnen anderen niet bij je website of e-mail. Als dit wel gebeurd is, neem dan contact op met de beheerder van de site.

Pestprotocol 16 Beekdal Lyceum 2011

Bijlage 3 Achtergrondinformatie

Publicaties

- Meer, B. van der, *De zondebok in de klas*. Deze publicatie kan via het e-mailadres: b.vandermeer@home.nl worden aangevraagd.

- Meer, B. van der, *Pesten op school. Overzicht van artikelen*. Utrecht: Algemeen Pedagogisch Studiecentrum (APS), 1999. ISBN 90 6607 304 7. De publicatie is schriftelijk te bestellen bij het APS o.v.v. bestelnummer: 601.003. Het postadres is: APS, Postbus 85475, 3508 AL Utrecht.

- Meer, B. van der, *Kinderen en pesten, wat volwassenen ervan moeten weten en eraan kunnen doen*. Utrecht/Antwerpen: Kosmos-Z&K-uitgevers, 2002, 3e volledig herziene druk. ISBN: 90 21 53 62 50. In dit boek vindt men een concrete antwoorden op de vragen die ouders

tijdens ouderavonden het meest stelden.

- Meer, B. van der, *Pesten bij kinderen, adviezen aan volwassenen*. Driebergen: OUDERS & COO, 1996, 2e druk. ISBN 90 75 760 01 9. In deze publicatie is achtergrondinformatie voor ouders over pesten op school opgenomen, waarna concrete adviezen worden gegeven aan de ouders van de pester, het gepeste kind en die van de rest van de klas

- Meer, B. van der, *Pesten op school, lessuggesties voor leerkrachten*. Assen: Van Gorcum, 2002, tweede druk. ISBN 90 232 3239 9.

- Meer, B. van der, *Lees- en voorleesboeken over pesten*. Utrecht: APS, Afd. VODA, 1999, ISBN 90 6607 3055.

- Mooij, T. *Pesten in het onderwijs*. Nijmegen: Instituut voor Toegepaste Sociale Wetenschappen (ITS), 1992.

- Mooij, T. *Leerlinggeweld in het voortgezet onderwijs*. Nijmegen: Instituut voor Toegepaste Sociale Wetenschappen (ITS), 1994.

- Fekkes, M. *Bullying among elementary school children*. Promotie Universiteit Leiden 28 juni 2005. Fekkes onderzocht of antipestbeleid op (basis)scholen helpt.

Links naar internetsites

1. *Algemene zoekpagina's (portals met veel links naar websites met informatie over pesten)*

<http://pesten.startpagina.nl>

<http://pesten.startkabel.nl>

2. *Pesten (algemeen)*

www.pestweb.nl

Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.

www.pestten.net

Voor en door slachtoffers, richt zich op Nederland en Vlaanderen. Opgericht door Bob van der Meer.

3. *Cyberpesten / veilig internetgebruik / veilige school*

www.stopdigitaalpesten.nl

Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame)

Pestprotocol 17 Beekdal Lyceum 2011

www.digibewust.nl

een informatieve site van het Ministerie van Economische Zaken, die u als consument of zakelijke gebruiker informeert over het veilig gebruik van internet (was voorheen: www.surfopsafe.nl)

www.ppsi.nl

PPSI is een expertisecentrum van het APS op het gebied van het bestrijden en voorkomen van

(homo)seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. Aansluitend op het werkgebied van vertrouwenspersonen kunt u bij PPSI ook terecht voor informatie over: pesten,

agressie, geweld, discriminatie en racisme.

www.schoolveiligheid.nl

Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid

op het gebied van schoolveiligheid en adviseert schoolleiders, leraren/docenten, mentoren, leerlingbegeleiders, vertrouwens (contact)personen, onderwijsondersteunend personeel, et cetera.

<http://veilig.kennisnet.nl/>

handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ICTcoördinatoren.

Deze website is een onderdeel van de programmalijs "Veilig en eenvoudig" van het SURFnet/Kennisnet project.

Films met als thema pesten

- Bluebird (2004); regisseur: Mijke de Jong (op school aanwezig)
- De tasjesdief (1995); regisseur: Maria Peters
- Pudding Tarzan (1982); regisseur Soren Kragh-Jacobson; Deense jeugdfilm, nagesynchroniseerd

De Vijfsporenaanpak is een manier om in scholen en andere instellingen waar kinderen samenkomen het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokkenen: het gepeste kind, de pesters, de ouders/verzorgers, de klas- of groepsgenoten en de school. De Vijfsporenaanpak is bedacht en uitgewerkt door Bob van der Meer, die al sinds de jaren tachtig aandacht vraagt voor pesten.

Spoor 1: Het gepeste kind/slachtoffer steunen

Dat wil zeggen:

- luisteren naar wat er gebeurd is
- het probleem van het kind serieus nemen
- met het kind overleggen over mogelijke oplossingen
- samen met het kind werken aan die oplossingen
- eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen (bijvoorbeeld een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining)
- zorgen voor vervolggelbesprekken.

Spoor 2: De pester/aanstichter steunen

Dat wil zeggen:

- met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent
- het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren
- zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij als pedagogisch medewerker (of leerkracht) daaraan gaat doen
- grenzen stellen en die consequent handhaven
- het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden
- zorgen voor vervolggelbesprekken.

Spoor 3: De ouders van het gepeste kind/slachtoffer en de ouders van de pester/aanrichter steunen

Dat wil zeggen:

- ouders die zich zorgen maken serieus nemen
- ouders informeren over peestsituaties, over pesten en over manieren om pesten aan te pakken en te voorkomen
- met ouders overleggen over manieren om peestsituaties aan te pakken
- zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige hulp.

Spoor 4: De andere kinderen betrekken bij de oplossing van het pesten/incident

Dat wil zeggen:

- met de kinderen in de groep praten over het pesten en hun eigen rol daarin
- met de andere kinderen overleggen over mogelijke manieren van aanpak en oplossing en hun rol daarin
- samen met de kinderen werken aan oplossingen waaraan ze zelf actief bijdragen.

Spoor 5: Als instelling de verantwoordelijkheid nemen

Dat wil zeggen:

- de instelling neemt nadrukkelijk stelling tegen pesten en ontwikkelt een duidelijk beleid
- de instelling zorgt dat alle medewerkers voldoende bekend zijn met pesten in het algemeen en in staat zijn het pesten in de eigen groep te herkennen en aan te pakken

Bijlage 2: Het gesprek aangaan met de leerling

Een leerling die gepest wordt heeft behoefte aan iemand die naar hem luistert. Die tijd neemt voor zijn verhaal en emoties. En die hem helpt zelf grip te krijgen op de situatie.

Tips voor het voeren van een gesprek met een gepeste leerling

- Laat merken dat je wilt helpen maar doe nog niets!
- Kijk of je het pesten zelf kunt waarnemen.
- Ga het gesprek met de gepeste leerling buiten de les aan. Bijvoorbeeld na schooltijd of in de pauze. Zo voorkom je dat andere kinderen mee kunnen luisteren en het kind een onveilig gevoel krijgt.
- Luister naar de leerling en stel vragen.
- Bespreek samen met de leerling wat hij/ zij al heeft gedaan om het pesten te stoppen. Of wat hij/zij zou willen dat er gebeurt.
- Bedenk samen: 'wat gaan we er nu samen aan doen?' Op welke manier, op wat voor termijn, in welke stappen. Hoe meer verantwoordelijkheid en daadkracht je bij de leerling laat, hoe sterker de leerling uit deze situatie komt. Stel samen een plan op en bespreek op welke momenten de leerling jouw hulp nodig heeft. Het kan zijn dat je alleen steunt door een situatie in een rollenspel te oefenen, het kan ook zijn dat je moet ingrijpen door de pesters zelf aan te spreken.
- Doe niets buiten de leerling om, want daar zijn veel leerlingen juist zo bang voor.
- Maak een afspraak voor een vervolgesprek. Check na verloop van tijd of de situatie ook echt beter is. De leerling kan zich schamen voor het feit dat het pesten toch nog door gaat en dit niet zelf aan je komen vertellen.

Een gesprek met de pester, met meelopers of met anderen uit de groep

Pesten is een groepsproces en daarom is het ook voor de rest van de klas spannend hoe je als docent of leerkracht met de peestsituatie omgaat. Een leerling die zich niet met het pesten bemoeit, maar door jou openlijk bevroegd wordt, kan opeens ook gepest worden. Een pester die klassikaal als pester voor gek gezet wordt kan daardoor ook mikpunt van pesten worden. Bovengenoemde tips zijn dus ook van toepassing als je het gesprek aangaat met klasgenoten van de gepeste leerling.

